

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Kulföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A költségvetés ellenőrzése

Irta: **Kossuth Ferenc.**

A költségvetési vita is elárulja a közélet bágyadtságát, mely a váratlanul föléledt rendszer szerencsésjét és a nemzet szerencsétlenségét képezi.

Aggódva kérdezzük, hogy hová fog ez vezetni?

Bágyadt közszellemmel hosszú vitákat mesterségesen felidézni nem helyes, mert ez a bágyadtságot csak növeli. De a költségvetés az állam életét tükrözvén vissza, mégis csak alaposan bele kell nézni, hogy meglássa a törvényhozás, hogy mit mutat a tükör.

Ez nálunk annál inkább szükséges, mert az állami életünket sok oldalról fenyegeti veszély, még pedig mindenféle irányu.

Állami háztartásunk évi költségei már oly összegre emelkedtek, hogy méltán aggódhatunk afelett, hogy ezt az emelkedést a valódi és nem a látszólagos vagyonszaporodás elbirja-e a nélkül, hogy az egyensúly az adózás és az adózási képesség közt felbillenjen?

Államunk tökéletesebb kulturális felépítése még nagy áldozatokat igényel; e szükségünket teljesen figyelmen kívül hagyja egy másik igény, melyet ránk erőszakolnak s amely a nagyhatalmi állás hóbortjából ered. Erre a nagyhatalmiságra ráfognak, hogy megvédelmez a háboru ellen, holott egy közelebbi vagy távolabbi háborunak egyenes provokálását képezi, mint ahogy a múltban is minden egyes háboru okozója és provokálója volt.

E két igény — melyek közül az egyik hasznos, a másik pedig egyenesen veszélyes és káros — párhuzamosan fejlődik évről-évre.

Kulturális és gazdasági fejlődésünk terén egy, vagy legfeljebb két nemzedéknek kell pótolnia a százados hátramaradást. A fegyverkezési kórság pedig, mely európai betegség s amelynek nálunk az a kinos válfaja van, mely szerint míg mások a magukéra költenek és áldoznak, addig mi a máséra, vagyis egy oly intézményre költünk, melyből tervszerűen és sziklaszilárd akarattal számüzve van mindaz, ami magyar és nemzeti. — Ezek képezik azokat a sziklákat, melyek közt az állam rozoga hajójának át kell haladnia, még pedig úgy, hogy azok, kik a hajó kormányrudját tartják, (fájdalom!) nem a hajó megmentésére, hanem egészen másra gondolnak.

Nagyon érdekesen állította elibénk Pajzs Gyula, pártunk kiváló tagja azt a tényt, hogy a koalíciós kormány alatt az állami kiadások emelkedése 41 százalékos mutat; de e kiadások mind a nemzet kulturális céljaira és hasznos befektetésekre fordítottak. Az évtizedekig elfojtott igények a koalíciós kor-

mánnyal szemben rohamosan nyilatkoztak meg s a nemzeti kormány feljogosítva érezhette magát arra, hogy ezeket az igényeket teljesítse, minthogy ugyanazon idő alatt az állami bevételeket 36 százalékkal tudta emelni. Az évtizedes mulasztások pótlása így a kiadás és a bevétel közti szokásos arálynak csak 5 százalékos romlását idézte elő.

De azóta (amint a szönyegen levő költségvetés mutatja) az állami háztartás költségei ismét jelentékenyen növekedtek; úgy hogy tulajdonképen az állam bruttó kiadásai még a költségvetésben szereplő számnál is magasabbak, tekintetbe véve a vámjövedelmeknek ránk eső részét, melyet szinte elköltünk) és most már 1768 millió koronára rugnak.

Azzal szoktak minket ámítani, hogy nálunk sokkal kisebb a hadi költségek aránya annál, ami más államok háztartásában mutatkozik. Ámde nagyon helyesen mutatta ki Pajzs, hogy tulajdonképen összes állami szükségleteink fedezésére (levonva tartozásunk kamatait stb) csak 592 és 5 tized millió áll rendelkezésünkre, ezzel szemben pedig a haderőre, mely nem is a miénk, 249 milliót kell költenünk, úgy hogy összes rendelkezésünkre álló állami bevételeinknek, melyekkel tényleg rendelkezhetünk, a 40 százalékat költjük a közös haderőre, ami valóban óriási arány.

Sokan azzal vigasztalódnak, hogy ime a nemzeti vagyon, tökében erősen szaporodik. Hogy is ne szaporodnék, minthogy maga a földbirtok értéke megkétszerezedett, megháromszorosodott?

Azonban ezt az örvendetes eseményt gyakorlati eredményeiben nem szabad túlbecsülni, mert ugyanannak a földterületnek a jövedelme nem kétszerezedett vagy háromszorosodott meg, hanem csakis a pénznek a vevő értéke csökkent és a földéhség az ország nagy részében növekedett, úgy hogy a föld drágult, de produktív értéke nem nagyobbodott.

Kétségtelen tény, hogy abban az általános közgazdasági haladásban, a mely többé-kevésbé az egész világot magával ragadja, Magyarország is részes, de nem oly nagy arányban, mint amilyenben kulturállamiságának és nagyhatalmi részesedésének igényei évről-évre növelik államháztartásának költségeit.

A jelenkor vagyonsodásának egyik fő ismérve a külkereskedelem, amelynek adatai jellemzően mutatják, hogy milyen helyzetben vagyunk a rajtunk élőködő Ausztriával együttvéve. A külkereskedelmi forgalom kitesz fejenkint 99 koronát, holott a kis Belgiumban 845 koronát s a tengerparttal nem bíró kis Svájcban fejenkint 794 koronát.

Ezeket tekintetbe véve, nagyon kidomborodik annak a szüksége, hogy

gondos figyelemmel ellenőrizzük állami háztartásunk költségvetését, kivált midőn a hádügyi követelések növelése erősen fenyeget és küszöbön áll. Be fog következni az, hogy kulturális és produktív szükségleteinkre jó ideig nem fogunk költölni semmit, holott vannak oly állami vagyonaink, mint például az államvasutak, amelyekre ha nem költöhetünk nagyobb összegeket, jövedelmezőségük okvetlenül ismét csökkenni fog.

Ezért szeretném, ha a költségvetési vitánál a bágyadtság, mely még mindig nagyfokú, lerázható volna és erélyesen jelentkeznek az ellenőrzés kötelessége.

Az alispán nem tudja a törvényt!?

Maga mondotta...

Isten látja lelkünket, mi nem akarunk okvetlenül lesújtó bírálatot mondani a vármegye ezidő szerinti fiatal alispánjának hivatalos működéséről. De hát mikor a törvény világos rendelkezéseit mellőzi és nyílt gyűlés előtt hivatalosan azt meri kijelenteni, hogy: „Sem törvény, sem szabályrendelet, sem pedig miniszteri utasítás nem írja elő, hogy a rendezett tanácsú város mérnökének oklevele kell legyen“, hát akkor ezt szó nélkül hagyni lehetetlenség.

Nem hagyható szó nélkül azért sem, mert Dr Sebesi János Udvarhelyvármegye alispánja és mint ilyen jogot végzett egyén s e mellett még kulturmérnök is volt. Ilyen diplomás tisztviselő tehát feltétlenül ismeri, tudja a községi törvényt és mint kulturmérnöknek, ismernie kell az 1883. évi I. t. c. 10 §-át, melynek utolsó bekezdése épen a kulturmérnökséggel foglalkozik.

A községi törvény (1886. XXII. t. c.) 74. §-a pedig, a mérnöki állásokra vonatkozólag így rendelkezik: „a mérnöki állásokra nézve ezentúl az 1883. I. t. c. 10. §. első bekezdésében... foglaltak irányadóak“.

Mit mond az 1883. I. t. c. 10. §-a? „Az állami szolgálat bármely ágazatában úgy a központban, valamint a vidéken, továbbá a törvényhatóságoknál és törvényhatósági joggal felruházott városoknál, műszaki teendőkre alkalmazandó egyénekre nézve, a *képzettség* valamely műegyetem tanulmányainak szabályszerű bevégezése, s annak alapján a kir. József-műegyetemtől nyert, vagy az által honosított *mérnöki oklevél*“.

Már most meg kell állapítanunk, hogy ezt a törvényes rendelkezést az alispán ur — saját szavai szerint — nemcsak nem respektálta, hanem arról tudni sem akart. Mi következik ebből? Más nem lehet, minthogy az alispán ur oly jogokat tulajdonít magának, a melyekkel nem bír és így a tételes törvényt lábbal tapodja.

Ha pedig a vármegye első választott tisztviselője így jár el, akkor mit várhatunk a vezetésére bizott vármegye többi funkcionáriusaitól? Azt, hogy vezérüket e téren bizonyára nem fogják követni? Lehet, de feltétlenül nem merjük állítani.

Az ügy — a közgyűlésen történt felszólalások szerint — felebbezés folytán a belügyminiszterium elébe kerül. Khuen Hédervár Károly grófnak tehát ismét alkalma lesz a „rossz közigazgatásáról“ egy újabb adatot feljegyezni, hogy ezzel is dokumentálja államcsinálási törekvéseit.

Mi azonban nem hibáztatjuk magát a közigazgatást e ballépés miatt és pereátot sem kiáltunk reá. Hiszen a törvény világosan beszél, de nincs (ezuttal nem volt), aki alkalmazza.

Az elmondottak alapján tiltakozunk az ilyen és ezekhez hasonló eljárások ellen, mert a nyílt törvénysértés minden jó érzésű embert fájdalmasan érint. A törvényességet baráti szivességekért feláldozni, senki fiának sem szabad. Annál kevésbé lehet ezt oly előkelő és nagy tiszteletben lévő állásból, mint egy alispáni tisztség, megcselekedni.

Argus.

A csiki székely krónikáról.

Szádeczky Lajosnak f. év március 6-án az Akadémiában: „Még egyszer a csiki székely krónikáról“ címen tartott székfoglaló felolvasásával foglalkozunk, a melyben — mint mondá — Jósának felel.

A székfoglaló felolvasás még nem jelent meg s így természetesen csak a lapok közlésére szorítkozhatunk.

A „Pesti Napló“ megismertette pl. hogy milyen modorban és milyen hangon beszélt Sz. L. az akadémiában:

„Egy ur — Szádeczky L. — lép a dobogóra. Ez nem lapról olvas, hanem szavalni kezd kívülről, fejből. És hogyan beszél?... Hangosan kiabálva szemrehányást tesz a tekintetes Akadémiának, amely már 21 év előtt levelező tagnak választotta őt, de csak most juttatta rendez tagsághoz.

Az akadémikusok nevettek. A szigorú Angyal Dávid hangosan felkacagott, Berzeviczy a cvikkerét ejtette le és még a szelid Békefi Remig is mosolygott. Ezután következett a felolvasás, amely olyan volt, mint az előljáróbeszéd: rusztikus csipkelődésekkel teli vidéki hetilapocskába való polemizálgatás. (Pesti Napló, 1911. március 7, kedd, 56. sz. 5. oldal.)

A lapok hiradása szerint Sz. L. bebizonyította volna pl. azt, hogy a rabonbánok nem léteztek. Erre csak azt jegyezzük meg, hogy a krónika előadásán kívül Dr Balinth Gábor egyetemi tanár, kiváló orientalista, forrástanulmányában bizonyítja, hogy a rabonbán névnek történeti alapja van. Jósa e forráshól vette adatát. Kíváncsiak vagyunk tehát arra, hogy Dr Balinth Gábort, a nem akadémikus tudóst, hogyan is cáfolta le az akadémikus tudós Szádeczky.

A Sz. legújabb argumentumai közül a lapok kettőt említenek föl. Azt mondja ugyanis Sz. a lapok közlése szerint, hogy Jósa családi érdekből írta művét s mögötte egy érdekszövetség áll. Ime két argumentum: két ráfogás!

Ugyanis az igazság az, hogy Jósa kézirat gyanánt kiadott munkája elején, forrásokat is megnevezve, egy hagyományt, mint hagyományt ismertet, amint ezt munkájában ismételtlen is kijelenti s a hagyomány ismertetése után világosan megmondja, hogy „a csal. történet megszakadt fonalát azon időponttól veszi föl, amely időpontra a meglevő oklevelek világánál biztosan visszatekinthet“.

Nohát kérjük szépen, miféle családi érdeket szolgálhatna egy hagyomány ismertetése? S mire volna jó itt egy érdekszövetség? Közönséges ráfogás biz ez, ami az érvekben szükkölködő, megszorult emberek argumentuma szokott lenni; a „rusztikus csipkelődésekkel“ egyetemben. Sulyosbitja a dolgot az, hogy éppen az akadémiai díszes székéből kellett ilyen „disztelen“ és „rusztikus“ kijelentéseket hallanunk. Vagy nem több jog-

gal mondhatnánk, hogy éppen a Sz. L. érdekeiben jelentek meg a tényeket elferdítő, csűrő-csavaró, megtevesztésre szánt közlemények?

A lapok, Sz. felolvasása nyomán azt is írják, hogy Sz. a Jósa érveit pontról-pontra megcáfolta. Különös; mert a dolog úgy áll, hogy Sz. előző művében felhozott érveivel a krónika koholmányváltát akarta bebizonyítani, Jósa pedig azt mutatta ki, hogy a Sz. L. Krónika-ellenes érvei tarthatatlanok; s ezt beismerték mindazok, akik a Jósa művét figyelemmel elolvasták. Már most igazán kíváncsiak vagyunk a Sz. érvdöntő érveire. Pl. Sz. a krónika 1695. lemásolójának létezését is kétségbe vonta, s nemlétezésükkel is a krónika koholmányváltát bizonyítja. Jósa pedig egykoru hiteles oklevelekkel bizonyította be létezésüket. Nem érdekes-e tehát megtudni, hogy az eredeti oklevelek tanuskodását hogyan cáfolja le Sz. L.? Vag hogy minő varázsvesszővel tünteti el a vacsárcsi várromokat?...

Egyelőre tehát csak ennyit. Ha kezünkben lesz a székfoglaló, bővebben fogunk vele foglalkozni. Mert az ügy nem egyesek ügye többé, hanem minden székelyé; s nekünk jogunk is, kötelességünk is ügyelni s megakadályozni, hogy sok százados történelmünk igazságait, felületes „halotti szemle“ alapján, „tetszhalottakként“ senki el ne temetesse. Az igazság meggyőző ereje előtt készséggel meghajlunk; de bizony nekünk a ráfogások és „rusztikus csipkedések“ még az akadémiai székéből sem imponálnak.

Botár Gáspár.

HÍREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy nálunk az ugynevezett mívelt körökben a köszöntés divatját nem multa;

mondják, hogy haragot egymásnak nem kölcsönöznek;

mondják, hogy a város adósságai a villamos üzemnél nem emelkednek;

mondják, hogy az üzemet házi kezelésbe veszik;

mondják, hogy „Turul“ madár nemcsak a cipóraktárba, de az ezredéves emlék tetejére is szállani fog;

mondják, hogy némely megyei tisztifőügyész a „zsiros-perek“ elfogadása ellen erős böjtöt fogadott;

mondják, hogy a tizezer koronás külön jutalomdíjak kikötését nem kedvelik;

E hírek valóságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Kossuth-szobor.** Gyergyószentmiklós város hazafias képviselőtestülete a közel multban ötezer korona összeget szavazott meg Kossuth Lajos szobor-alapjára. A szobrot 1912-ben, Kossuth Lajos névnapja évfordulóján fogják leleplezni Gyergyószentmiklóson. Marosvásárhely után tehát Gyergyószentmiklós lesz az első székelyföldi város, hol a szabadságharc dicsőséges apostolának szobrot emelnek. Nálunk is volt kiküldve egy bizottság, — a polgármester elnökle alatt. Ajánlatot tett városunk egyik derék szülőtte, Rápolthy, hogy a szobrot szülővárosa iránti szeretetből és Kossuth Lajos nagy szelleme iránt való kegyeletből, önköltése megtérítése fejében elkészíti. Az ügy a polgármester kezén elaludt. S ha aztán az ilyen és ezekhez hasonló dolgokat szóvá tesszük, akkor még ránk haragszanak. Szólj igazat s betörök a fejed!

— **Apponyi Albert gróf** vasárnap érkezett haza Amerikából, ahol két hónapig tartó körúton a legelőkelőbb egyesületekben előadásokat tartott Hazaérkezése alkalmából nagy lelkesedéssel ünnepelték az egyetemi énekkarok az ország határára, valamint Budapestben, hol az ifjuság részéről Ember János

jogszigorló üdvözölte Apponyiban a legnagyobb magyar embert. — Közel kétezer ember gyűlt össze a nyugati pályaudvaron. A Kossuth-párt nevében Szentiványi Árpád köszöntötte. Hétfőn délután pedig a tiszteletére tartott pártterkekezleten Tóth János elnök üdvözölte Apponyi gróf nagy értékű beszédében válaszolt.

— **Kossuth Lajos** halálának évfordulójáról országsszerte kegyeletesen megemlékeztek a nagy szellem érdemeit becsülni tudó hazafiak. A magyar nép ünnepének bensőséges melegségét egy cseppet sem ronghatta meg az az egyébként igen sajnálatos tény, hogy a hivatalos világ ezuttal sem tartotta szükségesnek a nemzettel való együttérzésének kifejezését. Az országgyűlési függetlenségi pártok hétfőn testületileg jelentek meg a kerepesi-uti temetőben és hazafias beszédek nyomán tették le a szent sirra koszorúkat. Kossuth Ferenc és Lajos Tivadar koszorúját Pallay Sándor dr, Kossuth Ferenc titkára helyezte el a mauzoleumban Szalay László a Kossuth-sereggel kezében, nagyhatású beszédet mondott a Hungária-szállóban, hol a Kossuth párt tartotta lakomáját. A Justh-párt a Royal-szállóban rendezte a lakomát, a hol Lovászy Márton mondott szónoki szépségekben gazdag beszédet. A két párt kölcsönösen képviseltette magát a lakomakon.

— **Városi mérnökválasztás** volt Székelyudvarhelyt hétfőn, Kossuth Lajos halálának évfordulóján, a mikor maga az országgyűlés is szünetet tartott a magyar nemzet édes apja iránt való kegyeletből. A választó gyűlésen a vármegye alispánja elnökölt. Mindössze három pályázó volt, kiknek nevét a „Székely-Udvarhely“ mult számában közöltük és ezek közül csakis egynek van mérnöki oklevele: Bihari Lászlónak. A kiküldött jelölő bizottság, mely Dr Sebesi János alispán elnökle alatt tanácskozott, mind a három pályázót jelölte — tekintet nélkül a törvény által követelt képzettségre, a melyről lapunk más helyen közlünk, jogászai körökből vett megjegyzéseket. A jelölés eredményének kihirdetése után, Hlatky Miklós képviselő kérdést intézett a képesítést illetőleg az alispánhoz, aki a választógyűlés elnöki székéből azt a kijelentést tette, hogy *sem törvény, sem szabályrendelet nem kíván a városi mérnöktől oklevelet.* Erre aztán Papp-Zakor József képviselőtestületi tag felkiáltotta, hogy: *eljen hát Lendvay Imre! Mire még néhányan éljeneztek.* Az alispán pedig Lendvay Imrét közfelkiáltás útján megválasztott városi mérnöknek nyilvánította. Végül János Gyula nyug. kir. ítélőtáblai bíró, városi képviselő szólalt fel és a választás ellen felebbezést jelentett be. Ezzel a választási aktus véget ért. Elmenőleg egyes apák gondolkozóban estek, hogy vajjon fiaikat ne hívják-e haza az egyetemről. Hiszen ily utonmódon, Székelyudvarhelyt még polgármester is lehet belőlük — oklevél nélkül.

— **Helestély Barkóczynál.** E hó 25-én (Gyümölcsoltó Boldogasszony napján) Barkóczy Albert „Hungária“ vendégfogadjában nagy halestély lesz. Finom halpaprikás, rántott hal és turócsusza, valamint a legfinomabb borok és kőbányai sör áll a közönség rendelkezésére. Házhöz is kiszolgálják ételeket és italokat.

— **A székely nemzet** ősi hagyományos dicsőségét temette Dr Szádeczky Lajos az Akadémiában történt székfoglalása alkalmából. Ezzel foglalkozik a „Székely-Udvarhely“ mai számában Botár Gáspár főgimnáziumi tanár. Ohajtandó volna, hogy a *székelyföldi lapok* szintén állást foglaljanak Jósa mellett, aki az igaz szót merte kimondani akkor, midőn a székelységet igazi mivoltában nem ismerőkkel szemben, megvédelmezte hagyományainkat. Kívánatos, hogy Jósa füzetét a székelyek minél többen megismerjék, a mely világosságot derít multunkra. Jósa már eddig

is nagy szolgálatokat tett a székelység ügyének. Karácsonyival szemben megvédelmezte a székely fiu-leányság fontos kérdését; a mit maga Karácsonyi is beismert. Majd reámutatott ama tévedésekre, amelyek alapján Dr Szádeczky a székely krónikát meg akarta dönteni. S bárha Dr Szádeczky legutóbbi akadémiai felolvasásában ráfogásokkal és „rusztikus” csipkelődésekkel harcol is Jósa ellen, de ez a tény is csak azt bizonyítja, hogy Dr Szádeczky tévedett s most a helyett, hogy tévedését komoly tudóshoz illő méltósággal beismerné, szitkozódik Jósa ellen. A székely becsületről van szó. Tartsunk össze és ősi hagyományos dicsőségünket, ne hagyjuk elvitatni!

— **Mérgek szépitőszerek.** A modern arcfestékek és arckrémek közül Réveil francia vegyész nemrég hatvanötödik mutatta ki, hogy veszedelmes mérget tartalmaznak. Őt szerben arzénvegyületet, hat szerben ólomvegyületet, négyben pokolkövet, ötben higanyvegyületet, ötben foszforsavas cinket, ötben szalamiakot és kámfort, négyben mandulasavat, egyben dohányt, hatban laudanumot és néhányban ópiumot talált Réveil a vegyi vizsgálatnál. Azonkívül csaknem mindegyik szer éther, cinkoxidot, chloroformot és lugot is tartalmazott, amelyek szintén ártalmasak. Az arcmaázolás tehát veszedelmes dolog.

— **Iskolaépítés.** A bögyözi áll. iskola és melléképületek építésére ajánlatokat külön-külön a két munkanemre a székelyudvarhelyi államépítészeti hivatalnál április 11-én dé. 10 óráig lehet benyújtani. Az ajánlat-hoz a munkabér 5 százalékanak megfelelő bánatpénz letételét igazoló adóhivatali nyugta csatolandó. Az ajánlat ivenként 1 K-ás bélyeggel látandó el. Ajánlati költségvetés nevezett államépítészeti hivatalnál ivenként 80 f ellenében, ajánlati minta pedig díjmentesen megszerezhető.

— **A madarak és fák napja.** Az Országos Állatvédő Egyesület évek óta buzgólkodik a madarak és fák védelme érdekében s hogy ez a munkája eredményes is, az kitűnik a madarak és fák napjáról szóló iskolai értesítésekből, amelyeket füzetben összegyűjtve, most adott ki az egyesület. Az ország minden részében, ezernégyszázhat iskolában tartották meg a madarak és fák ünnepét s ez a kedves, okos intézmény sokkal közvetlenebb, sokkal többet használ a célnak, mint a száraz előadások. A füzetet az egyesület megbízásából Fodor Árpád főgimnáziumi tanár igen áttekinthetően állította össze s az állatvédő egyesület valamennyi néptanítónak, vagy az érdeklődőknek díjtalanul bocsátja rendelkezésére.

— **Uj szövőipari szövökezet.** Tarpa beregmezei községben a hegyvidéki miniszteri kirendeltség az Országos Középponti Hitel-szövökezettel vászonszövő háziipari szövökezetet alakított. Az új szövökezetnek 156 tagja van s alapítókéje 196 darab 25 koronás üzletrész, azaz 4900 korona. Az üzem egyelőre 40 szövőszékekkel indul meg. Ilyesmi nálunk sem ártana. A régi híres székely szőftes, megérdemelné a felkarolást.

— **Kolozsvári jogi vizsgákra,** u. m. alap-és államvizsgákra, jogi és államtudományi szigorlatokra tudományos alaposággal és eredményre vezető módon rövid idő alatt, mérsékelt díjazás mellett előkészít: Dr Polcz

Rezső ügyvéd jogi szemináriuma Kolozsvárt, Egyetem-utca 7. szám 1. em. Április 1-ig Deák Ferencz utca 29. szám. Szakképzett előadók, új, célszerű methodussal, folytonos foglalkozás.

— **A gyakorlati méhészkedés népszerűsítése.** A földmivelésügyi miniszter elrendelte, hogy egyes szegényebb méhészek állami támogatása ügyében az illetékes gazdasági felügyelők tegyenek előterjesztést és egyuttal megállapította azokat a feltételeket, melyek mellett az állami segítség javaslatba hozható. E szerint a jövőre csak azok kaphatnak állami segítséget, a kik a méhészkedésben jártasok, vagyoni viszonyaiknál fogva a segítségre rá vannak szorulva és a kik hivatásuknál fogva eredményesen közre hathatnak arra, hogy lakostársaik a méhészkedést megkedveljék. A jövőben méhészládákat magánosok akkor kaphatnak, ha méhesük a tulajdonos hibáján kívül elpusztult és egyébként az illető a méhészkedéssel kénytelen volna fölhagyni. Mindezeket a miniszter a gazdasági felügyelőkkel azért közli, hogy a közönséget már eleve fölvilágosíthassák a segítség ügyében.

Legelőkelőbb márka

VILÁGOSÍTI

MARTY COGNAC

Jobb mint a francia cognac.

Közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Jeddi Tamás rugonfalvi birtokos Rugonfalva közbirtokosságának közlegelő javítására a székely kirendeltség által adományozott pénz- és legelő javításához szükséges eszközökre vonatkozólag egy nyilt-téri nyilatkozatot közölt.

Engedje meg a t. szerkesztő ur, hogy a nagyközönség tájékoztatása végett arra a nyilatkozatra néhány megjegyzést tehessek.

Mint előzőleg, úgy most is főtartom, hogy úgy a pénz, mint a legelő javításához szükséges eszközök Rugonfalva község közbirtokosságának közlegelő javítására lettek adva, ilyen közbirtokosság és közlegelő pedig sem 1907-ben — mikor az adományozás történt — sem pedig ma nem létezik.

Tamás ur nyilatkozataiban azt állítja, hogy mint legelő birtokos-csoportnak kért és kapott segílyt a székely kirendeltségtől. Lehet. De az ezen ügyre vonatkozó iratok más tartalmaznak, ezekben közbirtokosság és közlegelőről van szó és nem a Tamás ur által alapított birtokos csoportról. Kikből is áll ez a birtokos csoport? Jeddi Péter és Lajosból, tehát édes testvéreimből.

Ezek a legelő birtokos csoport megalakulásáról, legfennebb most ha tudnak, mivel a Jeddy-féle birtokot, mint közös osztatlant, a segíly megkapása alkalmával Tamás ur használta. Hagyjunk tehát a testvéreknek

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a beküldő felelősségére. Szerk.

békét. Következik Sebesi Sándor, mint szomszéd birtokos.

Ha azt hiszi Tamás ur, hogy ez az ember az Ő szép kék szeméért a vizsgálat rendén valótlan nyilatkozatot tesz — nagyon csa ódik. Ő az igazat megfogja mondani s beigazolást nyerend, hogy ő a legelő irtó eszközökből, fűmagkeverékből és korona keverékből éppen annyit kapott, mint én — azaz semmit. Szóke Károly a másik szomszéd birtokos — szintén ennyit.

Hát akkor ki kapta kérem? Az összes eszközöket, fűmag és koronakeverékeket egyedül Tamás ur! Ez így van, ez az igazság! Jeddi ur csak nem képzei egyedül magát közbirtokosságnak? Ez nagy tévedés lenne. Egyedül csoportnak is kevés. Kár hát haragudni arra, ki e nagy tévedését közérdek szempontjából, a nyilvánosságra hozta, megmondván, hogy így hiba van a kréta körül.

Mert azt csak nem akarja elhítenni a nagyközönséggel, hogy a székely kirendeltség a magas kincstár által rendelkezésére bocsátott tekintélyes összegből — bár mily címen is — egy nagy birtokcsnak segílyt adjon.

En ha Tamás urnak volnék, nem vádolnám meg azt a tőlünk eltávozott urát azzal, hogy a kincstár pénzét nem a valóban arra szorultaknak adta. Hiszen az nem a nagybirtokosok dédelgetéséért teljesített itt honmentő munkát néhány esztendőn át.

Jelenleg is azt tanácsolom, a láncboronákat és egyéb eszközöket tartsa meg magának a fűkeverékekkel együtt, mit ugyis eddig elnyelt a föld, de azt a kicsike koronakeveréket, a mi a levonások után megmaradt, küldje vissza a kirendeltségnek, hogy használja fel ezen összeget, nem egyes birtokos előnyére, hanem a köznek, rendeltetésének céljaira.

Ezt elintézni így lenne a legjobb Tamás ur!

Ha így cselekszik, nem kellene mind-egyre — szoknyanadrágba bujva — szökdösni. Udvarhelyt teremni, mellét verni, hancs-bandázni, birót busítani és nyilatkozatok fogalmazásáért és kiadásáért szerkesztőket zaklatni.

A jelzettekől világosan kitűnik, hogy Tamás ur téved, midőn önmagát közbirtokosságnak, vagy legalább is legelő birtokos-csoportnak nevezi. De hát a képzelődés sokra képes. Hagyjuk meg hát eddigi hitében, hogy nagyítsa önmagát, ha neki jól esik. Mert valóban nagy ember ő. Hogyne.

A mindenkori főszolgabírák főistálló mestere, az újabb időben főispáni tanácsos stb. Az ilyen ember miért ne képzelné, hogy ő a vármegyében — minden. Az lesz, amit ő akar. Maholnap hivatalnokokat nevez és csap el. Bizonyára ő nevezte ki azt a legelő mestert is, ki az általa végeztetett legelő javító „munkálatokat” többször megvizsgálta.

Vajjon ez a legelőmester hol lakik, vaj ki ő és messze van-e hazája? Nekem is szükségem lenne rája. Máskülönbent ezt majd megmondják Sebesi Sándor és Szóke Károly szomszéd birtokosok, ők bizonyosan személyesen ismerik, nekik ismerniük kell!

Szerkesztő urat szívélyesen üdvözli.

Rugonfalva, 1911. március hóban.

régi hive:

Dombóváry Kelemen.

FIGYELEM!
„AIDA” VERGE és „BLUE-STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KEPEKKEL VALÓDIAK.
 ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

Olesó árverés.

Megvettem a vb. székelykereszturi Róth Bernát bor, sör és pálinkakereskedő esődtömegét és azt Székelykeresztúron

folyó hó 24-én és 25-én

eladom.

Felhivom tehát az érdeklődők figyelmét, ha venni szándékoznak sörüzleti és borüzleti dolgokat (ugymint borokat, pálinka feléket, pálinka és likör esenciákat, sörös ládákat, sörös üvegeket, dugaszoló és sörfejtő gépeket, hordókat) a fenti napokon Székelykeresztúron velem a Walter szállodában értekezhetnek.

Eladom a esődtömegből a butorfeléket, 2 hintót, lószerszámokat és egy fából készült jégvermet, melyet raktárnak és istállónak is lehet használni.

Wolf Andor
szegedi borkereskedő.

Gyertyán, bükk-, jávor- és nyárfát

ugy tönk, mint nagy hasáb alakban — bogos rész nélkül — ölben és szekerekint veszünk: *Márton János és fia* kaptafa stb készítő ipartelepe Székelyudvarhelyt, Balint u

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornyagykereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

NIGRIN

(Fernolenti)

alegjobb cipőkrém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállítás arany éremmel kitüntetve

Bérbeadó vendéglő.

Jó forgalmu vendéglő, mely 45 éve áll fenn, a barompiacsal szemben, sarokház, vasuti állomás szomszédságában Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 50. sz. alatt — azonnal bérbeadó. Bővebben értekezni lehet: *Ferencz György* vendéglősnél Székelyudvarhelyt.

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u.22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol: *Barkóczy Albert*, vendéglős.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornyagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

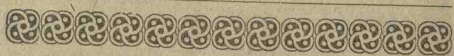
Végeladás!

Az általam nyilvános árverésen megvásárolt Szentpétery Gergely-féle áruraktárt u. m. porcellán-, kőedény-, üvegáru, diszműtárgyak, háztartási cikkek és vegyesáru a míg a készlet tart, hétköznapon délelőtt 9—12 óráig, délután 3—6 óráig **mélyen leszállított árak** mellett kiárusítatom.

Tisztelettel:

Heitz Vilmos,

a Gál János utóda cég tulajdonosa.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvösmester **Kolozsvárt.**

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőny cím: **Dietrich ékszerész Kolozsvár.**

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

Szám: 1971—1911. tkvi.

Hirdetmény.

A m kir. Igazságügyminiszter 1906 évi július 6-án 14114/906. sz. alatt elrendelte, hogy a sz-udvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Zetelaka** község telekkönyveiben fölvevett mind azon ingatlanokranézve, a melyre az 1886. XXIX. és az 1889. XXXVIII. és 1891 évi XVI. t.-cikben a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX.

t.cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítások.

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1911. évi április hó 24-én fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alati jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel:

2. mindazok akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az eljárásra az 1886: XXIX. t.-c. 15-18. és az 1889. XXXVIII t. c. 5. 6. 7. és 9. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; és

3. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesében a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

A kir. törvényszék mint tkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1911. márc. 9.

Gyarmathy Ferenc, s. k. kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hiteleit:

Dósa Aladár.

kir. tszéki. telekkönyvvezető.

Bélyegzők

B megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legponosabbban, gyári ár mellett szállíttatnak *Betegh Pál* könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Delaware vessző!

Nagy Gábor-féle legnemesebb

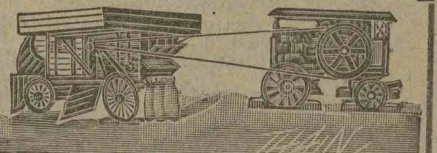
faj. Vidékünkön több mint 20 év óta honos s az egész országban már igen elterjedt bő termő, erős édes bort adó faj. Oltani, permetezni nem kell, mert filokszera, sem szőlőbetegség kárt benne nem okoz. Jól beérett szép sima

vessző, míg a készlet tart I. oszt. 1000 drb 35 K, száz darab 4 K. II. oszt. 1000 drb 20 K. A sima vesszők elgyökereztetéséhez utasítást küld és megrendeléseket 10 százalék előleggel elfogad

Fischer és Wolner
Bihardiószeg.

HA ÖN

egy gazdaságos üzembiztos kiváló munkateljesítményű

motoros eséplőkészletet előnyös árban, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalathoz, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

Köhögs, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

RÉTHY-FÉLE PEMETEFŰ

Cukorkánál.

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak Réthy-félet fogadjunk el.

A múlt a múlté, a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

FARAGÓ TESTVÉREK

.. kizárólagos elárusítóktól ..

Budapest, V., Nádor-utca 17. sz